

KRJELA 5

Klub mladých autorov
pri Knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom
Mikuláši

Jozef Brisuda

Hrať sa na človeka

Veď človeka nestvorili pre prehry. Možno ho zahubiť, nie však poraziť...

Hemingway

Hra na kúzelníka

Keď si už prišiel,
Staň sa kúzelníkom –
Ukáž nám hrste plné správnych
trikov,
Tak ako mnohí
Pred nami i po nás.

Na nohy priviaž perleťový povraz,
Aby si nešiel príďaleko
V omyloch, v nenávisti, v priekoch.
Ver, že sa nájde ulička
Pre tvoje modré z nebička.

Ako sa pozná dobrý čarodej?
Nič nevydáva do rúk náhode,
V srdci mu býva roztomilé dieťa,
Ktoré si šepká do skončenia sveta:
„Večer vždy popreháňaj zuby

s kámoškou vytlačenou z tuby,
dopraj si sprchu,
vycikať a spať!“

Potom nás možno
Bude mať svet rád.
Od kolísky až po truhlu
Vyhrávaj svoju veľkú hru
Na ozajstného človeka!
Snáď v tej hre podáš celkom slušný
výkon.
Sklamaných čaká odvetu.

... keď si už prišiel,
staň sa kúzelníkom!

Hra na snívanie

Ktože to mastí pingpong so slnkom

A odráža tú zlatú loptičku
Až na dno mojich mihalníc,
Či zrkadielko prežiarенých dní
Vie ozaj brúsiť v očiach žiletky?

Ó, prenádherná ostrozrakosť,
V tebe sa trikrát denne kúpem
A ešte vždy sa nevidím!

No keď sa luna rozkotúľa po nebi
Jak futbalová lopta,
Až vdýchne gól do siete hviezdíčiek,
Vtedy sa očiam už tak nedarí
A s rozkrojením času
Na tenulinké krajce minút
Stratia svoj fúrik plný svetla,
Ako keď žmurkneš
S ohňom na viečkach.

Vtedy ich vidím sladko snívajúce
Bezstarostne sa usmievať.
Trošičku slepé,
Kúsok naivné,
Ako dve malé mačiatka
Pri búde s rozzúreným psom.
Vtedy ich vidím očami,
Ktoré snívajú...

Hra na školu

Koľko ešte chýba do prestávky?
Na hodinách prírodnej
A sociálnej náuky
Zmizli hlávky pod goliermi košiel.
Skúša sa
A to je koniec hluku.
Ticho,
Ticho ako pri strihaní vzduchu,
Ani čoby zlodej peria vošiel.

Dezider,
Syn pracovného dezertéra,
Toho,
Čo sa zvykne ponevierať
V medzireštauračných priestoroch,

Hanblivo sa hlási o slovo:
„Je mi známy prípad slona
v mikroskope,
poznám princíp vypitvania žaby,
vedel by som z vody upliesť retiazku.
Som však krátky na nezbednú
otázku,
ktorá zo mňa možno robí cvoka.
Kde močí drevo?
Ako dýcha socha?
Ďakujem.“

Všetky deti prejavili záujem.
Vzápätí padol trabant s otázkami
Dôležitými jak lietanie
Či malá násobilka.
„Výborne, deti,
odpovedaj, Cilka!“

Cilka bude celkom iste
Priekopníčkou vedy.
Dnes
Vedúca sila triedy,
Pôvod robotnícky.
Drobná,
No pri odpovedi
Vždycky povyrastie.
Cilka,
To je súdružkino modrooké šťastie.

„Drevo si večer líha do vody.
Povedal mi to rožtek mesiaca,
keď mi ho mama
natierala maslom.
A vraj tam splýva ako starý blázon.“

„Čo si sa o ňom ešte dozvedela?“

„Nie veľa.
V mori sa púť končí.
Kde močí,
o tom hviezdy mlčia.
Akoby drevo prehltla tma vlčia.
O soche viem len toľko:
býva vo fontánke,
nechutí jej jesť,

aj dýchať za ňu musí holubička.
Keď nevládze – je koniec.
Tak umierajú sochy pod krídlami
básne.
Božia ich nohy, možno od státiť.
A to je vlastne...
Už som ustatá.“

„Ďakujem, moja,
ostatné je jasné.“
A Cilka žiari ako jahôdka.
Vie celkom všetko
Od začiatku básne.
Nuž praskla bičom veľká jednotka.

Hra na zabíjačku

Začína sa to v mäsiarovom
kalendári,
O deň neskôr bude svitať
Krvavšie a nižšie ako zvyčajne,
Rekvizity budú potrebné:
Prašivky nech vystreľujú na slávu,
Muchotrávky dolu klobúky,
Fialky zo všetkých hrobov
Olemujte chodník ku chlievu!

Vzápätí sa všetko krúti
Iba vôkol majiteľa bytu,
Vieme, jak sa naplňuje scenár,
V akváriu zmizlo jedno zviera.

Kto to videl,
Pritisne tvár ku sklu,
Tak tesnúčko, až je prirodzené,
Že nos vetrí pachy z druhej strany.
Vtedy musíš chodiť v cudzej koži,
Kročkať na svet spod zvieracej
kazajky.

Na jazyk ti položia kus šrotu,
Aby si bol sústredený iba na odchod,
Pod krkom nech visí sekera!
Zrazu budeš počuť celkom jasne –
Tupý úder,

Možno proti srsti,
Ale v smere hodinových ručičiek,
Kroky krvi po čepeli noža –
Prikrátke je rande so smrťou!

Ostatné je štipkou krvi
V rozkrojenej cibuli,
Ostatné sa ráta na slzy.
Preto si sa neskôr sviniam vyhol,
Nedal si im znova ľudské mená.
Odvtedy už s nimi neumieraš...

Hra na čas

V decembri višne zarodili
Akoby agátovým kvetom,
Odvtedy nosia plnú hlavu snehu!
Majster mráz,
Holič bez nožníc,
Urobil slnku krátku frizúru
A z dlhej chvíle
(v prestávkach medzi poštípaním)
Na očné bielka kreslí záveje.

Keď potom smutné vrbý
Veselo ako po svadobnej noci,
Štvorhlasne,
Zo všetkých strán
Vypiskajú zimu,
Prinesie bocian teplo pod krídlom.
A že tak letí
Tesne ponad život
A zobákom vždy škrtno o kus
sveta,

Rapoce všetkým malé tajomstvo:
O čase
(bežcovi bez dychu),
O jeho večnom behu,
Od jari k letu,
Od jesene k zime,
O tých,
Čo za ním nebežia,
Aby ho neskôr stratili.
A vraj to všetko vyrapoce,
Ako mu zobák narástol,
Pokiaľ mu slová nezmiznú,

V lavíne piesku
Presýpacích hodín,
Z ktorých čas nemá prečo ujsť.

Hra na lásku

Keď láska trikrát zazvoní
Pri dverách zabudnutých bytov,
Vzrušenie vedno s nervozitou
Si prenajíma priestor v zrkadlách.
Tam slávnostne je nahodené telo do
gala
A v každých rukách zobúdzajú sa
Slimák v McLarene,
Taký rýchly,
Že z nich všetko spadne...

Posily sú každopádne na mieste!
Kto to nevie, tomu povedzte:
„K randeniu si pozvi sprievod
umelého hmyzu,
nech priletia z misiek od anízu
na dievčenské vlasy lienky,
na chlapčenské krky motýle
a po perách by mal stekať
mamin včelí med.“

Vtedy chutia bozky najsladšie,
Nevadí, že pršia dažde,
Nevadí, že padá sneh.
Objímuc sa
Zašepkáme: „Nech!
Vždy, keď láska trikrát zazvoní,
má odzvonené detský večerníček.“

Prikusal k tebe rytier na koni
A rozprávky ti číta z nohavičiek.

Hra na bláznov

V blázinci,
V ktorom šéfuješ,

Už nie je miesto pre studenú sprchu,
Pre mokré vlasy padajúce do
prázdna,
Len sklené oči blázna
Menom Noc
Tu otvárajú nežný zelovoc:
„Dve dyne, jeden banán,
prosím platím!“

Čistíš si uši kúsočkami vaty,
Ako keď chvíľu nerozumieš,
Či je to ďalšia dokonalá lúpež
Srdc, dlaní, očí, objatí,
Kde požičané sa už nevráti.
Tak nečakaj,
Sprav rýchlu analýzu!
Rozober život na súčastičky,
Zložíš ti z neho kabriolet lásky.

Kde visí zámka čakajúca na kľúč,
Na zúbky, ktoré nepohryzú,
Na obyčajný zaľúbený šťuk?
Ó, nekonečnosť zauzlenia rúk
Pochrómovaných predmetov!
Ak ťa to láka,
Vyveď to,
Zariad', nech kľúč,
Náš malý strážny pes,
Šteká na tenkom povrázku
A vartuje a vartuje
Záujem nočných nedopitých vín,
Byť zamknutí
A neotvoriť nikomu...

Som ako dym,
Si ako fluidum,
Čo splynúc v konskom kopýtku
Odklopýtajú za šťastím.
... a intímčo si skryjú pod klobúk.

Hra na oheň

Je to len hra,
Som ty, si ja
A sníva sa nám stále o tom istom,

Akýsi blázon vnucuje nám
Mýtus o ohni
A neprestane, kým ho nevyhodíš.
Či je to pekné, neviem,
Počúvaj:

„Sme mladé slnká na dne veľkých
mlák,
sme odsúdenci na trest samoty,
sadáš si k sebe,
pritiahnem sa ku mne.
Akoby chýbal priestor pre hostí,
otváram dvere –
zamknuté!
A to je príležitosť privolávať oheň,
spáliť plášť sebca,
vhodiť ho do kaluže,
porušiť kliatbu svojho súkromia.
Miláčik pozri, aké zázraky!
Už nie sme mláky s kópiami sínc,
plávajúc vedno po oblohe
držíme slnko v objatí...
Je to len hra,
si ja, som ty,
Svieť ako oheň, aby sme sa našli!“

Prebudil som sa o tri vchody ďalej,
O chvíľu neskôr tuším, kto ma čaká.
Kráčaj výtah,
Míňaj poschodia,
Moje dlane dvíhaj za láskou!
Náhodou si bola sama doma,
Náhodou si postavila na čaj,
Aby vykypel,
Celkom zľahka popadali rolety.
Mala si vtedy náruč zvonivú jak
flauta,
Pískal som na nej tiché uspávkanky,
Aby tma nevedela,
Kto ťa objíma.
Ostatné sa už iba opakuje,
Je to len hra,
Sme vy, ste my,
Sú veci, ktoré nepovieme mame,
Sú veci, ktoré nepovieme nikomu.

A preto zakrič do tmy slovo „oheň“!
Zavolaj svojho spojenca,
Vie popáliť i zohriať,
Je pri všetkom a nikdy nezradí...
Je to len hra,
Tak zhasni!

Hra na farby

Plakala MODRÁ nad hlavami mesta,
Zo ZLATEJ veže tiekli BIELE slzy,
Do ticha mĺkvej SIVEJ ulice.
RUŽOVÁ láska zatajila hniezda,
Zázračne nežné,
Skryté pod srdcom
(občas z nich vyletia ČERVENÉ
plamienky,
vášnivé mláďatá citu).
Láska sa sníva vo dvojici.
FIALOVOHRIEŠNE zabúdame na
mesiac,
Noc leští v očiach ORANŽOVÉ
hviezdičky!
Tak prikladáme HNEDÚ polienkovú
do nehy,
To aby pery uverili bozkom,
ZELENÁ nádej šepká upoteným
dušičkám:
„Ešte je čas,
je čas!“
Odkiaľsi z ČIERNA vykuklo
Hrejivé ŽLTÉ okrúhlo,
Už nikto neplače.
Prebúdame sa do farieb
V dúhovej harmónii...

Hra na rozchody

Každý večer,
Alebo i o štyri dni častejšie,
Komplikuješ mi môj spánok
Svojou hriešnou promenádou,
Každú chvíľu prechádzaš sa
Na dne pamäti.

Vravela si:
„Pod' a pozri,
čo sa stalo
s naším novým albumom!“
Moje prsty držali ma za hlavu,
Moje prsty prevracali
Vôňu stránok života.
Pošepala si:
„No tak vidíš,
tam na konci
musí niečo prečnievať...“
Dve schátrané ľudské duše
Hľadajú z kôpky spomienok:
Neverne cudzích,
Slepo priehľadných,
Na pár sekúnd smiešne smutných,
Až mi z toho čiesi slzy
Tečú rovno do očí!
Odvtedy sa ponáhľame
Bežať chvíľu proti sebe,
Dotknúť sa
A dať si tajné znamenia.
(V okamihu opäť budeš
kilometre vzdialená.)
Ale to nič nemení na postavení
hviezd,
Iba bledý chladný mesiac
Premiešava karty nášho osudu.
Vtedy som ešte nepoznal
Tajomstvo mliečnej dráhy,
Spojnice dvoch srdc
Čakajúcich na seba.
Očarená nočným vánkom
Dýchla si mi do vlasov,
Čo na tom,
Že strácam prehľad
O očiach a o zväzdaní,
Čo na tom,
Že vďaka tebe
Kížeme po tenkom ľade
A keď praskne,
Tak sa tíško ponoríme do nehy!
Nehovor bíf,
Nie je predsa studená –
Ak sa také niečo stane,
My už vieme, čo to znamená...

Hra na slepo

Stala sa súcou na potrat,
Vek na to mala,
Brucho tiež,
Jedného rána
Úbohosť nafúkknutá
Odovzdá dušu zákroku
A bude šepkať,
Šepkať medzi dverami,
Až tíško privrznú
Jej monotónnu pesničku:
„Včera ráno pochované v myslí,
zajtra večer vypustené z pamäti,
do nádoby pripravenej na smeti...“

Jej milenec mal oči z porcelánu,
Snáď preto ľúbil vždy len naoko.
Keď sa to stalo, vykašľal sa na ňu,
Mala byť lepším prorokom.

Kto pochopí, čo v takej chvíli cíti,
V čo ešte verí obyčajná žena?
Snáď vymotá sa z kľbka prísnych nití,
Na potrat odsúdená...

Tak po zhode zlých, nepriaznivých
náhod
V nej čosi ako mlynský kameň rastie.
Možno je ľahšie zbaviť sa ho
A nájsť si nové šťastie.

Nikto nič pekné nepovie jej
V pohľade so žihadlom osy.
A ona slepá, bez nádeje,
Si v duši kľatbu nosí.

Ved' láska často ľúbi naoko!
... musíš byť lepším prorokom.

Hra na desať tse-tse múch

Čítam knihu ohrozených zvierat,

Hlava sa mi krúti ako mlyn,
Vlastným slepým očiam neverím,
Ako keď sa znenazdania ocitnete na dne.
Roztriasla ma tréma
A či chrbátový mráz?
Podržte ma, lebo spadnem!
Bác...
Z tohto sa tak ľahko nepozbieram.
A srdce sa rozkmitalo ako malý zvon,
Srdce sa už prudšie nerozbúcha.
Môžete si, prosím pekne, odpluť
s odporom –
Ohrozené zviera: tse-tse mucha!
Desať malých tse-tse múch
Lieta po džungli,
Kriedkami režú vzduch,
Kriekami majú teda ostré,
Ale rozum stratil postreh –
Ohlúpli,
Obesili nôžky na plecيا.
Napokon ich znásilnila smola,
Zhrňme si to v krátkych kapitolách,
Počítajte so mnou do desať:

Prvá bola uštipnutá hadom,
Druhej slnko priškvarilo zadok,
Tretia muška padla do priepasti
A tú štvrtú na jazyku
Starý žabiak vlastní,
Piata mucha v kyslom mlieku uviazla,
Šiesta zasa prepila sa
Krví šimpanza,
Siedma bola usmrtená
Po súloží s osou,
No a ôsma, nôžkou bosou,
Vyzula sa z pralesa,
Odvtedy je beznádejne nezvestná.
Deviata sa zúčastnila zemetrasenia,
Pozrime sa na chrapúňku, hľa!
Ešte teraz jej v truhličke
Rezonujú nôžky.
Desiata si zakúpila otrávené rožky,
Tesne predtým
Vyrobila desať vajíčok,
To aby aj ďalšia báseň bola o ničom

A aby sa naplnili prorokove slová,
Že sa všetko musí zopakovať,
Po risku a niekoľkokrát do dna.
Vtedy býva táto pieseň vhodná!
Tú pesničku neprestávajú spievať,
Ináč by nás opustilo
Ďalšie malé zviera.
A mne ktosi strelí po papuli
S výčitkou, že tse-tse mušky dávno
vyhynuli.
Možno sa vám tieto reči
Zdajú pochybné –
Vždy sa nájde dáka mucha,
Ktorá uštipne!
Desať malých tse-tse múch
Lieta po krčme,
Hádaj, koľkým z uštipnutia
Rozum ohlúpne!

Hra na perspektívnych

Zápalkou škrtnúť o čelo
A vzplanúť od korenkov,
Tichučko dotlieť v kôpke popola
(zahaste
„prosím“
cigaretu smiechov,
čo drzo čmudí spod stola).

Noc,
Majiteľka tmy,
Strachu
A vŕzgajúcej posteľe,
Bojí sa,
Noc mrázikom sa štekľí po tele
A nepatrne ochladzuje sa.
Ó pocity,
Vy priberčivé slečny,
Kto vás pomiešal?
Šialený vietor s maslom na hlave
Si v dlaniach pohadzuje staromódny
šál,
Vo vzduchu visí čosi štipľavé,
Akoby zvyšky papriky,
Do toho čiesi výkriky

Jak divé osy
Dobodali tmu.

Ostanú?
Čas ich pozval,
Zabijú spolu ďalší stravec hrozna!
Už nechcem,
Nebudem,
Krv,
Trpká,
Kyslastá,
Taká sa s hlávkou dlho neláska.
Červené raky
Trápia žalúdok,
Červené raky vracajú sa späť.
O tri päť
Som sa zabudol,
O tri päť
Oči roztáčajú svet.
Už kolotočiar vstupné vyberá
A rozpredáva milosrdné lži,
Mladosť sa ešte musí presadiť,
Mladosť sa ešte musí,
Mladosť sa ešte...
Dopi si a ži!
Uverte snom a ukončíte nástup,
Oko sa zatvára.
Ráno sa smeje do veľkého pohára,
Ráno si zuby umýva.
Kto počul škriekať,
Rozbijať či besnieť?
Kto?
Je po opici!
Táto noc javila sa
Až prirodzmarne bláznivá...

Hra na notorika

Kto nepozná Venda-notorika,
Nech zabehne na kraj svojho mesta,
Na územie ohradené basou
jarmočného,
Kde sa týči nápis:
„Vendo na hrad!“
Keď ho zbadáš, nerehoc sa z neho,

Ak tam dôjdeš,
Nepotkni sa o strach.
Odhališ svet z tridsiatichdvoch
karát...

Vendov svet je maringotka
Na hlinených nohách,
V nej sa vidia všetky veci dvakrát:
Dvaja muž si trieli po dvoch ulica,
Dve taška si nesie v štyroch ruka.
A v tej kapse,
Bože, veď som triezvy,
Malý vagón piva osobne!
Smrť mu truhlu na bráničku kreslí,
Možno mu ju predá za drobné.

Koľkí z nás ho na popravu niesli?
Neónky sa radšej chrptom otočia,
Keď pod nimi kolembá sa človek,
Spitý ako tisíc eifeloviek,
So zverincom myši na očiach.
Už sa k nemu
Každá cesta nahýňa,
Studená jak najchladnejšia blondína!

Akoby v nás v tejto chvíli
Vegetili
Ľahostajné zmije...
Kto sa Venda spýta, prečo pije?
Kto z nás prvý navštívi tú izbu,
V ktorej nebude?

Na súde,
Či polícii svedčme o nehode!
Pri počatí, pri pôrode,
Pri výchove toho nesprátnika.
Túto noc skús sedieť ako v hrobe,
Budem s tebou tíško za ním vzlykať.

Vendov svet bol maringotkou
Na hlinených nohách,
Smiešny domček z tridsiatichdvoch
karát.
Kto chce dediť,
Kto si s ním chce zahrať?

Hra na chorobu

Vtedy sa telo
Priatelilo s posteľou,
Sfálo čaj
A prehítalo jeseň
V horkosti bielych tabletiiek.
Smrť pokosila trávnik pod oknom
A ako čierny roztopašný krtko
Kope hrobčeky.
 Osud však občas býva spravodlivý,
 Veď jeho hlúpa hojdačka
 Ešte vždy visí vo vzduchu!
V komôrke vykúrenej
Jediným ľudským polienkom
Samota kreslí smútok po stenách
A clivosť jeho tvarov,
Vkutých do zvona,
Ospalo kričí na poplach:
„TO NIE JE SRDCE,
TO JE KONVALINKA,
A NEBIJE,
LEN TICHULINKO CINKÁ!“
Cililink,
 Cilink,
 Cink.
Našťastie stádo vitamínov
Pribehlo v pravej chvíli
A v najsilnejšej zostave
Už tiahne na bacily!
Tisíce drobných trpaslíkov
Pomohlo hrádzou vlastných telíčok
Zabrániť rieke ortuti,
Aby jej striebro
Vyústilo do smrti.
Tak tíško,
Nebadane
Odídu choré dni
(ako keď hodíš
vrabca medzi skaly),
Všetky raz odletia...
 Od jari znovu budeme
 Voňavo kvitnúť na lúke,
 Konvalinkovať hlavami,
 I srdcom

A dávať pozor,
Aby nám národ opäť neochorel!

Hra na vojnu

Vhodila mama do hrnca
Namiesto hrachu za hrst' nábojov,
Páchnu jak metylalkohol,
Akoby chceli explodovať v očiach...
„Dobru chuť, deti,
nie je horúca.
Tak chutí vojna!“

A v jej očiach bolo čosi čudné.
Spomínaš si, cez deň púšte,
Ale v noci studne,
Akoby z nich starý väzeň ušiel.
Oči, ktoré rozprávajú
Tichý príbeh stene.
Vedeli sme,
Že im neujdeme,
Ako keď nás vystopuje opustené
zvierá.
Vtedy radšej skríkni do taniera:
„Mama, veď tá polievka je slaná!“
Zaspieva ti ešte slanšiu pieseň,
Pošepne nám o snoch partizána.

Bola žena, bol muž –
Žili dvaja.
Mohol byť už koniec januára,
Keď sa musel na okamih vzdialiť.
Vtedy boli v móde samopaly,
Mokrý sneh
A prísnosť uniformiem,
Celý svet bol škatuľkovo malý,
Ešte menší, ako keby zhorel.

Takže smiech diel,
Sprevádzaný krvácaním košiel.
V ohni chladne vybuchoval granát,
Pušky sialí olovený strach:
Tisíc mŕtvych blúdi po horách,
Tisíc mŕtvych márne život hľadá.
Teraz ticho,

Zastaviť a stáť,
Majme pritom dlane na kolenách!
Akoby chcel v diaľke ktosi zvýsknuť,
Že sa bojí, že ho čaká žena.
Večne chodiac s chrbtom
v mravenisku
Myslel na to,
Ako ju má rád...

Lenže mal smolu, ľutujem.
Utreľ si guľku pod okom –
A zaspal.
Pripomína to azda
Záležitosť s kordom
V súboji sluhov roztopašných lordov,
Kde nikto nie je prorokom
A začuť prosbu zavše:
„Daj pozor, chlapče, len ma
nezarmúť!“
Do strehu, výpad, zásah...
„Je po ňom, pane?“
„Zdá sa.“
„To je skvelé!“
Sluha je vojna,
Pánom bola smrť
A ustlala si práve v jeho tele.

Úbohá žienka napriek tomu býva
I pôvabná,
No najmä trpezlivá.
Ako keď občas
Prestane ísť o čas.
Dvere ju zavše vídávali hladnú
Postávať pred ich obchodom:
Jak by sa niekto práve rozhodol,
Žeby tam chvíľu čakal seba
A vystál pritom hodinové rady:
„Prosím si štvrtku pšeničného chleba
a kúsok marmelády.
Zaplatiť vám však zatiaľ nemôžem!“
Ako keby sa pohla pod ňou zem,
Tak v skromnej hrudi zaškemralo
Srdce zahanbené:
„Viete, je nás o maličkosť menej,
manžel sa mi kdesi zabudol...“

Bola žena, bol muž –
Už je sama,
Až jej z toho zdvihlo žalúdok.
Mysleli si, že jej prišlo zle,
Ale ona porodila jahňa,
Aké biele – také nevinné,
Ako keby spadlo zo sklenice!
No a z toho bábätka
Sa stala naša mama:
Práve chystá obed k nedeli.
Z misy hľadia slepé nábojnice,
Aby sme už všetko vedeli!

Hra na všetko a nič

VŠETCI a NIK
Strkali do VŠETKÉHO nosy,
NIČ im nebolo po vôli
A vediac o ňom VŠETKO
(ak VŠETKO o NIČOM je NIČ)
šepkajú do vlastného zrkadla:
„Na VŠETKO myslí,
na NIČ nesmieš zabudnúť,
VŠETKO rob dôkladne,
NIČ pri tom nevynechaj,
No nikdy nerob NIČ a VŠETKO
naraz!“
VŠETKO je teda relatívne,
NIČ na tom
Radšej nezmeňte –
Aj keď vám VŠETKO padne z ruky,
Aj keď sa VŠETKO pokazí,
NIČ sa už nedá napraviť,
S NIČÍM sa preto vôbec netrápte,
No VŠETKO kľudne napravte.
Na VŠETKO sa ma možno opýtať,
Ja aj tak VŠETKO nepoviem,
Len NIČ alebo o máličko viacej,
Len NIČ a trochu,
Niečo medzi tým.
Teraz sa ale na NIČ nepamätám,
Nad NIČÍM si hlavičku nelámam,
Veď ak je ozaj VŠETKO za nami,
Za NIČÍM dlho smútiť netreba!

Raz sa aj tak na VŠETKO
vykašleme
(s láskavým dovolením
VŠETKÝCH)
A budeme si písať VŠETKO
možné,
Akoby sa NIČ nestalo...

Hra na ľudské šťastie

Človek si najprv skrotí trojkoľku
A potom sa už vezie celý život.
Uhnite z cesty pred človečím
záprahom,
Každý nech si trúbi pod nohy!
A práve tam,
Kde ani muška nedovídi,
Asi vo výške Božích očí
Ktosi zdvihol dlaň,
Akoby chcel byť vyvolaný:
„Prosím, prosím, ja už všetko viem!“
Prší.
Búrka na opačnú stranu.
Lejaky rúk natiahnutých za šťastím.
Nuž preto pristúp,
Prilož ucho k nebu,
Načúvaj
A hádaj, či si cítil
Pád podkovy nad končekmi prstov.
Možno to ide –
Uchopiť a držať,
Len nájsť tú správnu hviezdu nad
hlavou.

Lež šťastie má aj chrbát,
Vie sa otočiť,
Môžeš mu ho drhnúť celú večnosť,
S mydlom v ruke,
S potom na čele.
Vedeli to milenci, čo naháňajú bozky
V rannej rose ako motýle,
Boháč, ktorý spáva v trezore,
Všetci zdraví,
Napapaní, spokojní a šťastní.
To šťastíčko každý stráži

Ako kožu pod nechťom.

Vedeli to aj tí z druhej strany.
V krčme U Proroka,
V šere chlupských lesklých odraziek,
Žlté nitky zubov
Prevesili cez pery:
„Videl som jasať kosti žobráka
nad halierom v čiernom klobúku.
Práve toľko
stojí totiž omrvinka chleba,
ponorená po krk do mlieka.“
Lacné šťastie chudobného človeka...

Tak hľadiac na mozole
Namáčať si jazyk do liehu,
Pozeráť cez okno,
Tam do podstaty obyčajných vecí,
A akokeby vyjsť,
Hľadať odpoveď.
„Rakovina,
ty si prišla?
Rakovina, vitaj!
Nuž čo, kam ťa posadím?
Taká náhoda,
taká náhoda!“
A potom ona:
„Milujem ťa, zlato,
budeme spolu celú noc,
ak bude treba –
o malíček dlhšie.
Až do smrti ťa nikdy neopustím!“
Taká vernosť,
Taká vernosť,
To je náhoda!
Tak si spolu ľahli do postele,
Len tak, nezáväzne,
Akoby sa ani nemilovali,
A boli šťastní, až kým neumrel.

Nuž čo je ľudské šťastie?
Hra hladu na rebrách
Jak na čarovnej harfe?
Nenávisť, úzkosť, strach,
Prehĺtanie liekov,
Sny, drogy, budúcnosť...

Alebo iba doživotná zámka
Na cele tvojich úst?
Chcieť utiecť býva zbabelé.
Do seba,
Do seba utekaj,
Nohy na srdce, citrón pod jazyk!

Na múre starých snov
Či tajných nádejí,
Ktorým sa občas hlúpo naletí –
Roztrieskať hlavu?
Alebo veriť ďalej,
Stáť k hviezdám na dosah
A podchvíľou ich štekliac pod
pazuchu,
Usmievať sa cez deravý koláčik.
Miláčik, ver mi,
To sa ešte smie.
To svoje malé tajomstvo
Schováš si možno pod korenky
bylín.
A žiť sa musí...

Pár centimetrov od rovníka,
Pod lampami paliem,
Černoškovia odstraňujú zátvorky:
„BIELE PLUS ČIERNE JE KRÁSNE“.
O kúsok ďalej
Vojnám dochádzajú kapsle.

Nuž, čo je šťastie?
ČLOVEK...
A možno kričať, čkať rečou,
Ktojej rozumejú iba vyvolení.
Napime sa. Bfff.
„Prisahám na vlas,
ŠŤASTIE SME MY SAMI.
Keď vypadne – je po prisahe.
Cigáni, hrajte,
krčmár, nalievaj!“
A v bruchu ozaj vyhrávala muzika.
Že to bol podfuk,
Vysvitlo až neskôr –
Pod parochňou nemal ani fuka.

To je tá ľahostajnosť náhody,

Riadená mozgom človeka.
Nuž, počúvajte:
Prvá pomoc prikvitla až o poldeci
neskôr,
Čakalo sa na krv,
Na vlnobitie prirodzených farieb,
No v žile prúdil čistý alkohol.
Našiel si teda šťastie
V pohárikú stocku.

A keďže
(ako tvrdý filozof)
Život má ohromný zmysel,
Pretože žiť sa musí,
Prechádzal istý Šimon,
V Levoči vysvätený za blázna,
So slučkou pod kabátom
Cez výpadovku do neba.
Zrazilo zo čistokrvné ferrari...
Tisíc koní, tristo hromov,
Prsty na brzde.

Spomínam si,
Bolo mi ho ľúto,
Keď som ho počul čľupkať
v kalužiach.
Ale on iba svoje:
„Milujem dážď pod kapotou
dáždnika.
Cheche, chichi,
hahaha.
Mám rád smiešne žiletkové kvapky,
také vhodné na holenie plešín.“
Nakoniec mu mokrá cesta
Bola osudom
A ten povraz iba na prítaž.
Dejiny nebies, buďte milosrdné,
Blahoslavení chudobní duchom
A basta.

Do tretice nemý dialóg –
Zachytil ho radar netopiera.
Pripravení?
Klapka, ideme!

Hra na krútenie zeme

V sobotu si od susedy požičiavam
budík,
O deň neskôr zabíjame kohúta,
Pretože čas –
Slepý, beznohý,
Hádzže tartan pod stopky
A beží,
Dedinu nesúc na pleciach.

Staré nech je teda vymenené novým,
Vráta dvermi,
Studne vodovodom,
Všetky veci hľadajte si náhradu!
Pod', budeme sa krútiť
Ako hladný drobzig pod vŕškom
V obdobiach ručnej sejby
A vodného mlyna,
Môžeme si o ňom spievať,
Po svojom,
Aby nespýšnel:
„Olo, olo lynské,
a tyri ímske. Ác...“

Alebo vľeťme do tmavého humna,
Cez záclonu tenkých pavučín,
Potichučky,
Radšej po špičkách:
Aby mali kravy viacej mlieka,
Aby príliš nestučnelo ostrie valašiek,
Aby husliam nepraskali struny –
Aby sme sa sami seba nezľakli.
Prižmúrim oči – vidím ho.
Čierny pastier ženie čierne stádo
K stebłu pamäti.
Večer sa vracia,
S bruchom na chrbte,
Svorku vlkov živiác v žalúdku:
„Žena, žena,
čo je navarené?“
„Rascová jak pri stvorení sveta,
s kuracím vajcom v prostriedku.“
„Ďakujem, Eva.
Dobrú chuť!“

Slnko si sadlo na drevený pántik,
Do čudnej spoločnosti,
Tichej ani čoby sliepky pomreli.
Ja viem,
Myslíš na sucho.
Celá zem je oblečená do vrások,
Potia sa kryštáliky piesku,
Vrie voda v hrbe ľavy.
Ale tá Zem,
Po pokolenia preklínaná i velebená,
Hrdá aj bosá zároveň,
So stopou detskej nôžky v zátylku,
Vie, že sa ešte urodí.
Len nepočuť ten hlas,
Tú božskú hudbu,
Medené zvony,
Zvony volajúce do mesta.

V sobotu ber budík za kohúta!
O deň neskôr zvykneš si na sídlisko.
Nuž dobre, čas.
Si víťaz nad Zemou?
Nechce sa mi rátať minúty.
V kvetináči na balkóne
Pestujem si iba dávne spomienky.
... IBA ZEM.
Kto sa ešte túži vrátiť?
Ako bolo na počiatku,
Tak nech je i naveky...

Hra na vysokú hru

Až podozrivo sivo umierajú stroje,
Prefabrikáty fabrik,
Dielo tvojich rúk,
Na jedálničkoch nenažratej hrdze.

Až podozrivo ticho
Začína tá hra,
Vysoká ako telegrafné stĺpy,
Komíny striech,
Či strechy plné komínov,
A všetky tromfy boli vyhodené,
Všetky tie tromfy
Sú už vo vzduchu!
Jediným hráčom za stolom je
človek...

Náhle je počuť
Klíčiť suché jablone,
Mláďatá sa sťahujú späť do matiek,
More sa skrylo v prameni –
Ktosi práve spreneveril
Harmonogram dejín!
Večer si mastí kľby kyslým dažďom,
Večer sa schýlil k noci,
Ktorá neprišla.

Ach, oslnenia nočných neónov,
Orgazmus sopiek,
Vzdychy zemských úst,
Ohnivé pery,
Pery tetované do trávy,
Pod váhou bozkov svätójánskych
mušiek?

Pobozkajte ho, lebo zomiera.

Kľakol si
A pozoroval nesmrteľnosť chrústov,
Špehoval a sám bol sledovaný,
Ako keď sa ponáhľame
Za špiónom v päťách,
Presne tak,
Jak pri chytaní vyhytných rakov.
Ešte stále striehlo čosi za chrbtom!

Obzrel sa,
Či neobjaví atómový hrič,
Náhly ako výstrel šampanského,
Vypitého na smrť
A nie na zdravie.
Odvšadiaľ však prilietali
Zvláštne signály,
Jemnejšie než detské nadýchnutia,
Podfarbené vôňou snežienok.
Dekodujú srdcom každý kód,
Pochopil,
Že zvíťazí len láskou.

Až podozrivo vysoká je hra,
Z ktorej ešte možno uniknúť!
... jediný hráč za stolom si TY.

Hra na spasenie

... ON PREBÝVAL MEDZI ĽUĎMI
A ZVESTOVAL IM BOŽIE SLOVO...
„Kajajte sa a verte evanjeliu!
Ó, Otče,
koľko zázrakov je potrebných,
aby uverili?“
Ale oni ho neprijali...

To,
Že si sa narodil
Ako spasiteľ,
Vybav si s „fotrovcami“, JEŽIŠ,
Nikomu o tom nehovor,
Vieš, doba je zlá,
Zem stráca príťažlivosť.
Neplač, že v srdciach kvitnú ruže
z pozlátka,
Neplač, že pichajú.
Neplač, že nevoňajú.
Nesmúť, že nie sú práve pre teba!
Zem stráca príťažlivosť, JEŽIŠ,
Vznášame sa v cudzích objatiach,
Napokon – sme iba prach.
Opakuj po mne slová úzkosti:
ČLOVEK, OPICA, HMLOVINA,
BOH?
Zástupy hľadajú tupo za tebou...
Neobraca sa!
V prach sa obrátiš
A rugby s tvojím božstvom
Skončí na kríži.

Pretože zomrieť za slepých
Je šialenstvo, môj pane –
Sú ešte oblaky, čo nedávajú vlahu,
Je ešte strom, čo skrýva ovocie,
Zúfale množstvo vecí myká plecami,
Kvantum rúk visí vo vreckách.
A tu má ľahostajnosť dávno
vypredané,
Je predsa jedno –
Koľký krát bude popravená láska,

Či v sebe zaprieš miliónkrát večnosť,
V deň kratší ako zapálenie sviečky,
V noci čiernu ako obhorený knôť.
Nesfukuj, prosím, nechaj aspoň
dotlieť!
Je tma a svet sa bojí,
Sú chvíle, keď aj slepí vidia svetlo.

A zomrieť za nich môže iba BOH...

Hra na raj

Hriech padol
Ako kameň do duše
A v nočnom víchre prelamuje tmu.
Ešte mu takmer nikto neušiel,
Ešte mu mnohí
Podľahnú.

Kreslíme kriedou ďalší bludný kruh
A to sa rýchlo vyklebetí,
Že Boh vypláca
Zemi alimenty
Za svoje neveriace deti.
(...odpusť nám, Bože, tento malý
dlh.)

Nikomu, prosím, nepovedz:
„Som bohatý,
som Boh a ty
si iba malá, zobrajúca dlaň.“
Doba si značí krížik na chrbát,
(modlitba pošepľa sa)
už teda nie je neverec,
no zručne ako nestarnúci kat
nám pripravuje klát
na čierny koberec.

Na hlave ostalo
Pár verných bojovníkov
Plešinovej vojny,
Na tvári
Časom vykopané zákopy,
O chvíľu zvonár
Rozkolembá zvony –

Smrť ďalší život v slzách utopí.
Budeme sviečkam pripaľovať oheň,
S nádejou mávať svetlom do diaľky,
Kým večné božie počítadlo
Presunie všetky korálky
A svätá ruka opatrne
Uzamkne bránu glóbusu...
Kam zabľúdime
(na prechádzke)
z vlastného funusu?

Ak bude v pekle tlačienica
A v nebi ešte pár stoličiek prázdnych,
Dva kroky od raja
Už nebudeme plakať,
Na čelá vyťukávať v rytme SOS,
Akí sme boli príliš hriešni blázni.

Dva kroky od raja –
Ich spravíme...

Hra na smrť

V krajine,
Kde sa už neumiera,
Tichý svet je bielou rakvou obitý
A to ticho pobolieva
Ako špendlíky,
Zapichnuté v ihelničke srdca.

Keď tam vplávaš
Ako do jazera,
Keď spravíš celkom malý prievan,
Nečuduj sa,
Že si stratil pľúca,
Nesmie sa ťa zmocniť panika.
Len sa trochu poobzeraj,
Z tých „lenivcov“ nikto nedýcha!

Zoznámte sa,
To je cintorín,
Bývajú v ňom mŕtvi môjho sveta.
Kadiaľ chodím, všade iba s ním,
Vošiel do mňa a už nevylieta.

Nechajte ma, ja som predsa živý,
Vezmite si svoje mŕtvoly!
Našli si vás boží detektívi –
Nad hrobami jeseň mrholí...

Obsah

Hra na kúzelníka
Hra na snívanie
Hra na školu
Hra na zabíjačku
Hra na čas
Hra na lásku
Hra na bláznov
Hra na oheň
Hra na farby
Hra na rozchody
Hra na slepo
Hra na život a na svet
Hra na desať tse-tse múch
Hra na perspektívnych
Hra na notorika
Hra na chorobu
Hra na vojnu
Hra na všetko a nič
Hra na ľudské šťastie
Hra na krútenie zeme
Hra na vysokú hru
Hra na spasenie
Hra na raj
Hra na smrť

Krjela. Časopis Klubu mladých autorov pri Knižnici Gašpara Fejérpataky-Belopotockého v Liptovskom Mikuláši. Autor tohto čísla: Jozef Brisuda (1973-1993)
– Hrať sa na človeka. Číslo 5. Vyšlo 20. februára 2002